יעקב שרת / איש ממאדים

האונס האסטרטגי

כשאת אומרת „אסטרטגיה" — למה את מתכוונת?

יש גילוי וכיסוי בלשון. בכל לשון ובכל רמת־לשון. כאשר אחד מזמרינו הלאומיים משתפך מעל גלי־האתר במלוא גרון ומיילל: „תני לי, תני לי, תני לי ...את ליבך!" ברור למאזינים מגיל עשר ומעלה, או עשרים ומעלה, שהנ"ל אינו אוכל בשר־אדם המשתוקק לטרוף את לבו או מוחו של זולתו כדי לרכוש בדרך זו את תכונותיו. המלים הפשוטות והברורות „תני לי, תני לי!" מספיקות, בעצם, להבהרת מאווייו של בעל־הדבר, אלא שהנימוס החברתי מחייב לכסות את שמגלים וחושפים בצינעה, ולכן לא זו בלבד שאין לעצור ב„תני לי!", אלא יש להוסיף איזו מלה כיסוי נאה — „לב" במיקרה זה (אבל אפשר גם „יד", „מבט", ואם תרצו, אפילו „אהבה") — לריכוך ולהסוואה של המשמעות המובהקת כל־כך של „תני לי!"

כך בלשון המין, כך בלשון הפוליטיקה. מה שמחליפים ביניהם בגין ורגן בהיותם ביחידות, אם בכלל הם הגיעו למצב אינטימי שכזה — לפי שנמסר תחילה, רגן זה אינו בדיוק הטיפוס שאפשר להניח לו להיפגש עם מחזר סוער כבגין ללא השגחה של איזו דודה זקנה וחכמת־נסיון־חיים — אולי לא יודלף בקרוב מאוד, אבל ככל שמדובר בהתבטאויותיהם הפומביות במהלך הביקור ההיסטורי של ראש־ממשלת ישראל בוושינגטון, המילה „אסטרטגיה" היא מילת הכיסוי הרווחת ביותר, במקביל לאותם „לב" או „יד" או „אהבה". לנו, שכבר יודעים על שום מה נכנסת כלה לחופה, לא נותר אלא לחפש — ולמצוא — את ה„תני לי!"

ובכן, כשם שהמליצה „בלימת ההתפשטות הסובייטית" (או החדירה, אם כבר אנו כורכים פוליטיקה ומין יחדיו) באה לכסות על התפשטות (או חדירה כנ"ל) אמריקאית — ואיני רוצה לקבוע בכך שיפוט מוסרי כלשהו (שיהיה ברור לכם, שאני מעדיף את ההתפשטות האמריקאית אלף מונים על ה־סובייטית), אני רק מבקש לדעת מה מסתתר מאחרי הכיסוי שבלשון — כלומר לכסות על אינטרסי־קיום בסיסיים של מעצמה כארצות־הברית, שבמקביל לאינטרסים המיניים של היצור האנושי היחיד הזועק „תני לי!", זועקת: „נפט מובטח ובזול!"

בזעקה זו היא ממהרת לרכך זאת במליצות רמות על הגנת הדמוקרטיה הסעודית המהוללת ממזימות הכיבוש הטוטליטריות של מוסקווה, שאין קל מלנפחן חרף מיזעריותן למעשה, אם בכלל הן קיימות כרגע, שעה שהבעיה האמיתית היא איך למנוע ב־סעודיה התפתחות נוסח איראן, שמקורה לא היה סובייטי אלא נבע מתחליכים פנימיים עמוקים.

באותו אופן באה המליצה „אסטרטגיה" לכסות על מיני „תני לי" ביחסי ישראל־ארה"ב.

לגבי ישראל, „שיתוף פעולה אסטרטגי" פירושו בראש ובראשונה „תני לי כסף!" (או במלים אחרות, „תני לי הרבה נשק בזול־הזול, ואפילו בחינם"), ובראש ובשנייה — ערובות כלשהן לקיום ישראל נוכח הפער שאינו ניתן לגישור בינה ובין ארצות ערב, בכוח־אדם, בשטח, במשאבים ובנכסים גיאופוליטיים. לגבי ארצות־הברית, „שיתוף פעולה אסטרטגי" פירושו הרגעת הפראנויה ה־ישראלית, שחלקה מוצדקת וחלקה פרי ריגשות אשמה עמוקים, שמקורם בחלקה־היא בדיכאון ובהאצה של המשטמה הערבית, על מנת לצמצם את מימדי הסיכסוך לנשלטים ופתירים, כלומר למנוע צעדים ישראליים נמהרים, „משוגעים", שיוליכו את האיזור למלחמה חדשה.

לפיכך, מילת הכיסוי „אסטרטגיה" אינה חופפת לגמרי, מושגית, את כוונות שני הצדדים המשתמשים בה — אבל מכנה משותף יש: אתם תתנו לנו כסף וצעצועי מילחמה, ואנחנו נהיה ילדים טובים ונעשה לבסוף מה שתגישו לנו, כדי למנוע מילחמה רבתי באזור (רגן: „הגעתם לשלום עם מצריים, פיניתם את סיני — ואתם תמשיכו בתהליך הזה עם שאר שכנותיכם!") זאת בתנאי שתישמרו עלינו צבאית ותקיימו אותנו כלכלית.

זה נשמע יפה מאוד, אלא שמצד אחד ישראל חייבת להפגין עוויתות פראנויה ממשיות (בגדאד, ביירות) — אחרת השותפה האסטרטגית לא תתרשם שעליה לעשות משהו בנידון, כלומר לתת כסף — ואילו מצד אחר ארצות־הברית חייבת לתבוע מן השותף האסטרטגי הזוטר (שהרי לא מדובר בשני שותפים שווים, ככלות הכל, חרף מנופחותו המחרידה של מנחם בגין) להתנהג כמו שותף אסטרטגי, כלומר לא לעשות מעשים בעלי משמעות אסטרטגית (בגדאד, ביירות) על דעת עצמו בלבד. „אסטרטגיה", איפוא, אינה מילת קסם לכל דבר ולכל עת.

ר' ג'וג'ו זוהר

אורי זוהר יכול להיות „רב" או „רבי" או כל דבר אחר. לדידי אין הוא אלא אדם חשוך, המאמין באמונות תפלות בגירסתן היהודית הקיצונית. זה עושה אותו למאושר באדם? יש לי חדשות בשבילו: כבר בן ג'ונסון גילה, שכל פרה העומדת בשדה ומעלה גירה בלי לשאול שום שאלה, ובלי לחפש שום תשובה היא יצור מאושר מאוד.

כאשר הוא מספר לנו בטלוויזיה מעשיות על „הישארות־הנפש" ועל הפגיעה שחנפש נפגעת מנגיעה כלשהי בעצמות שהיו אי־אז חלק של הגוף אשר בו פעלה או שרתה — זה אולי עשוי להרשים את המאמינים בשדים ורוחות ושאר מיני ג'וג'ו. על זה אין טעם להגיב. אבל יש ויש טעם להגיב על הטענה המחרידה, כי אילו היו „גויים" הורסים או מעתיקים בית־קברות יהודי ברוסיה או בכל מקום אחר בעולם, היינו מקימים קול זעקה.

כבר אבותינו גילו, שאין בעולם שטח מספיק לקבורת כל בני־האדם, ולכן יש לרכז את העצמות. זו שיטה אחת להתגבר על בעיית השטח. שיטה אחרת, אחת מני רבות, היא פשוט להתעלם כעבור דורות אחדים מבתי־קברות ישנים נושנים, שאין איש פוקדם עוד, ולנצלם למטרות חברתיות אחרות.

הוכחה? איפה כל בתי־הקברות של מיליוני בני־האדם שמתו עד כה?

בתי־קברות מוקמים בדרך כלל בעיבורי ערים. במרוצת הזמן הערים „מדביקות" אותם בהתפשטותן. מה עושים? בדרך כלל, מחסלים את בית־הקברות, אלא אם כן יש לו ערך היסטורי מיוחד. זה מה שעשו יהודים, למשל, לבית־הקברות הערבי שעליו מתנוסס מלון „הילטון" בתל־אביב (או הגן שבסמוך לו). וכך צריך להיות, כי החיים קודמים למתים.

אני מדבר לא בחילול קברות לשמו, בהשחתת מצבות לשמה, בהתעלמות מודעת וזדונית מגיא־הריגה כגון באבי־יאר. אני מדבר בצורך הבלתי־נמנע לחסל בתי־קברות המפריעים להתפתחות אור־באנית. אני מתכוון למיקרים, שבהם חפירת ארכיאולוגית במקום ששימש אי־פעם בית־קברות יש לה ערך מדעי. במיקרים שכאלה, אנשים שאינם ממאינים באמונות תפלות מחליטים החלטות שכלתניות. אם זה לא מוצא חן בעיני אורי זוהר, מותר לו להפגין בשקט, להתפלל ולקונן ולבלבל את המוח בטלוויזיה, אבל לא להפריע. כי ברגע מסויים זה מתחיל להרגיז, ואז, היידה לבית־הסוהר! ויעזור לו שם הג'וג'ו הלאומי שלו.

ברית מילה

בימים טרופים אלה, שבהם מתחדהדת המלה „ברית" מפיות גדולי־עולם כרגן ובגין, עד שבאמת אפשר לחשוב שמדובר בברית, שעה שברית־אמת אינה ברית־מילה אלא חוזה מנוסח בבהירות ומגדיר יעדים, משימות ומחוייבויות, שבתחתיתו מתנוססות חתי־מות וחותמות — כמובן, שום חוזה מנוסח כדבעי ושום חתימה מפארת אין בהם ערובה לנצחיות, אבל מלים פורחות באוויר ומליצנויות על „ידידות" ו„ברית" בוודאי אין בהן ממשות מעבר לרגע הגייתן — ראוי לעמוד רגע דום לטובת ברית אחרת, ש ל א ה י ת ה ו ל א נ ב ר א ה, אך חוזרת ועולה בכתובים שונים, הלא היא „הברית הפריפרית" המיוחסת לראש ממשלת ישראל, דויד בן־גוריון, ושבה היו חברות, כביכול, ישראל („היוזמת"), איראן, תורכיה ואתיופיה.

הראשון שעשה כנפיים לברית זאת, שלא היתה ולא נבראה, היה הסופר־ההיסטוריון־הביוגרף־חה"כ ד"ר מיכאל בר־זוהר. ב־ספרו „בן גוריון" הוא כותב: „אולם בעת ששבעה ישראל מרווים ותיסכול מארצות־הברית, היא כוננה במחשכים בברית חשאית במיזרח־התיכון. בסודות סודות קם סביבה ארגון רפאים, שהלך והתפשט עד שהקיף כטבעת את המיזרח־התיכון הערבי... בדרכי עקלתון המריאו ושבו עשרות שליחיו של בן־גוריון לבירותיהן של בעלות־הברית החדשות... רק מעט מזעיר מאותם מעשים דלף עם השנים לידיעת הרבים, ונודע בשם „הברית הפריפרית'..." (ע' 1321 ואילך).

ברית שלא היתה ולא נבראה ✶ הפרה שמעלה גרה ✶ המחזר הסוער בגין

ובכן, לא היה ולא נברא. שום ברית פריפרית לא קמה. לא לאור היום ולא במחשך. היו יחסים חד־צדדיים בין ישראל וכל אחת מן המדינות שנמנו לעיל, ואף שלימים יחסים אלה התרוקנו כליל מתוכן לגבי כל אחת ואחת מן המדינות הללו, אין לזלזל בשום פנים ואופן בהישגים המרשימים שהשיגה ישראל בשנות קיומם ושיגשוגם. אבל מי כופר בכך? ומה רבותא בכך?

הכפירה היא בשקר המוסכם, שהיתה „ברית פריפרית" או „פריפריאלית". כלומר ברית משותפת חוזית מרובעת, בין ישראל, איראן, תורכיה ואתיופיה. שטויות במיץ עגבניות. לא היה דבר כזה. מעולם. אפילו רגע אחד. ומשונה מאוד, מ ש ו נ ה מ א ו ד מ א ו ד, שה„ברית" הזאת, שלא היתה ולא נבראה, קנתה לה שביתה לא רק בביוגרפיה החסידית, אם כי לא נטולת הביקורתיות של הד"ר מיכאל בר־זוהר, אלא אפילו בסיפרו של שמואל שגב „המשולש האיראני", רב תגלויים, („מעריב", 1981), שם נזכרת ברית זאת כברית לכל דבר, ללא הירתור אחרי עצם קיומה הדמ־יוני, וכן במאמר מאת מאיר עמית, מי שכיהן כראש המוסד לביון ולמודיעין בשעתו, בוודאי ידע משהו, שפורסם זה מקרוב — „יתדות במרחב", „מעריב", 4.9.81. במאמר זה אתה מוצא פסוק שכזה: „...ד' בן־גוריון ביסס עליה, אומנם, את „הדוקטרינה הפריפריאלית' שלו, דהיינו הקמת ברית מרובעת בין ישראל, את־יופיה, איראן ותורכיה..."

רבותי המלומדים, מה אתם סחים? על מה אתם מדברים? מדוע אתם מטעים? מה צריך פתי ישראלי צעיר, שבשלהי עשור ה־50 היה צוציק, ועכשיו הוא קורא ספרים ומאמרים של בני־סמכא, המדברים במלוא הרצינות על ברית מרובעת במיזרח־התיכון, שהוקמה ביוזמת ישראל, לעשות אם לא להאמין לכל דבר, כלומר להתחנך על שקר, פשוטו כמשמעו?

הורוסקופ

(המשך מעמוד 18)

כמות החברה. הוא אוהב שמש־אירים אותו בחברת עצמו. ה־בדידות מוכרת לו ואינה מפחי־דה אותו. מן הראוי להוסיף של־מצב זה מתלווה בדרך כלל זרת שעומדת מרוחקת מיתר האצב־עות.

זה המתייחס קודם כל לזולת ואחר כך לעצמו, שם את ידיו על ציידן, כשהן כאילו כבר מו־כנות להושיט עזרה לאחרים.

זה המניח את ידיו כשהן קרו־בות האחת לרעותה, קשור למש־פחתו ומייחס חשיבות רבה ל־רקע המישפחתי. הקשר עם הו־ריו עלול להיות תלותי. לפעמים הוא אינו מצליח להשתחרר מ־השפעת הבית עליו, וכל חייו הוא מרגיש כבול וחייב לאחרים.

הבדלים גדולים בין שתי ה־ידיים — האחת קטנה, ואילו השניה גדולה ממנה, או האחת

אימון בשינוי תנוחת האצבעות יכול לתרום לשינוי האישיות

רחבה מאוד והשניה צרה — מעידים על שוני גדול באופיים ומיזגם של ההורים.

ידיים גדולות, כבדות ומגוש־מות, מראות על עצלות ותפיסה כבדה. בעליה מחפש את הנוח־יות לפני כל דבר אחר, ומעדיף להתחמק מכל עימות, ומכל עבו־דה קשה.

יד קטנה — אדם שאפתני חסר סבלנות, אינו מדקדק בפר־טים, פועל וחושב בזריזות ותו־פס את הדברים בצורה כוללנית. הוא גם ביקורתי מאוד — זו יד שמתאימה במיוחד לעיתונאים.

יד צרה מאוד מראה על רגי־שות עצומה, חוסר מציאותיות ואמונה עיוורת בבני־אדם.

יד רכה, בשרנית ומפונקת, מראה על פטפטנות, תאוותנות, ועליצות. זו תימצא לעתים אצל נשים העוסקות במיקצועות שב־הם מרבים לדבר עם לקוחות — קוסמטיקה, תפירה, ספרות, הו־ראה וכו'. זה האדם המסתגל מהר לכל מקום. גמיש מאוד, חיוני ומוכן לקבל כל אדם. הוא תוסס, מלא שימחת חיים ונוח לבריות.

זה המניח את ידו ויוצר כעין גיבנת, הוא מלא דאגות, מתוס־בך וסוגר את עצמו מפני העולם. הוא בעל אישיות חזקה וקשו־חה, עסוק בעצמו ואינו נותן אמון באיש. לעתים קרובות הוא ינסה להסתיר את תכונותיו אלה וישחק את הקליל הנחמד, ש־אינו לוקח דבר ללב. זה שיודע להסתכל, יכול להבחין מיד ב־תרמית, משום שבעל היד אינו מסוגל ליישר את אצבעותיו אפי־לו אם ירצה.

יד רכה מדי שייכת לזה שאי־נו מעריך את עצמו כראוי. הוא בעל אגו חלש, חסר אמון בעצ־מו ומעדיף לשבת בחוסר פעילות ולחלום.

אצבעות גמישות שמתכופפות כלפי חוץ, מעידות על בעליהן ש־הוא סקרן ואופטימי ולפעמים חסר אחריות. השעון הוא אוייבו הגדול בחיים, אך האנשים ה־חיים סביבו הם ידידיו, ואין לו כל בעיה ליצור קשרים עימם.